

Brussel - Europa in cijfers

Een studie van het Verbindingsbureau Brussel-Europa

december 2009

1. Brussel¹, zetel van Europese en internationale instellingen

1.1 Binnen het kader van de Europese Unie

- Brussel is de zetel van twee Europese instellingen : de [Europese Commissie](#) en de [Raad van de Europese Unie](#).
- Hoewel de officiële zetel van het [Europees Parlement](#) in Straatsburg ligt en het secretariaat-generaal in Luxemburg, vinden de vergaderingen van de politieke fracties en van de parlementaire commissies in Brussel plaats. Concreet betekent dit dat de Europese parlementsleden, hun assistenten en een deel van de ambtenaren per maand drie weken in Brussel en één week in Straatsburg werken. In Straatsburg worden de plenaire zittingen van het EP gehouden (de stemmingen), maar regelmatig zijn er in Brussel ook zgn. *mini-sessies*.
- Sinds het verdrag van Lissabon² door alle EU-lidstaten geratificeerd werd, is de [Europese Raad](#) (ook “Europese top” genoemd) ook een Europese instelling, met als zetel Brussel.
- Brussel is de zetel van twee raadgevende Europese organen: het [Comité van de Regio's](#) en het [Europees Economisch en Sociaal Comité](#).
- Brussel is momenteel de zetel van 7 Europese agentschappen³:
 1. Het [Europees Defensieagentschap](#) (EDA)
 2. Het [Uitvoerend Agentschap onderwijs, audiovisuele media en cultuur](#) (EACEA)
 3. Het [Uitvoerend Agentschap voor concurrentievermogen en innovatie](#) (EACI)
 4. Het [Europese GNSS-toezichtautoriteit](#) (GSA)
 5. Het [Uitvoerend Agentschap Onderzoek](#) (REA)
 6. Het [Uitvoerend Agentschap Europese Onderzoeksraad](#) (ERC)
 7. Het [Uitvoerend Agentschap voor het trans-Europees vervoersnet](#) (TEN- T EA)
- Naast de Europese agentschappen vonden nog enkele Europese inter-institutionele organen een onderdak in Brussel: [Europees Bureau voor personeelsselectie](#) (EPSO verzorgt de aanwerving van nieuw personeel van alle instellingen van de EU), de [European Administrative school](#) (EAS staat in voor de vorming en opleiding van deze personeelsleden) en het [Bureau voor Publicaties](#) (de uitgeverij voor publicaties van alle instellingen van de EU).
- Er zijn nog twee andere communautaire instanties in Brussel: het [Europees Bureau voor Fraudebestrijding](#) (OLAF) en het [Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek](#) (DG JRC). Zij maken officieel deel uit van de Europese Commissie, maar genieten een grotere autonomie dan de andere DG's (directoraten-generaal).

¹In dit verslag verwijst “Brussel” steeds naar het “Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.

² Art. 9 van het Verdrag : “ [...] De Instellingen van de Unie zijn: het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, de Europese Commissie, het Hof van Justitie van de Europese Unie, de Europese Centrale Bank en het Rekenhof.”

³ http://europa.eu/agencies/inyourcountry/index_nl.htm

1.2 Buiten het kader van de Europese Unie

- Brussel is de zetel van verschillende internationale instellingen, zoals de [NAVO](#), [Eurocontrol](#), de [West-Europese Unie](#), de [Werelddouaneorganisatie](#), the [European Committee for Standardization](#), het Secretariaat-generaal van de [Benelux](#), ...
- Brussel telt ook verschillende vertegenwoordigingen van internationale instellingen die elders hun zetel hebben, waaronder verschillende afdelingen van de VN (UNICEF, UNESCO, ...), maar ook van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid, de Internationale Organisatie voor Migratie, ...
- Een (weliswaar onvolledig) overzicht vindt u op de website van het [Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#) en op de website van de [FOD Buitenlandse zaken](#).

1.3 Wat zijn de gevolgen voor Brussel ?

Internationale ranking

- Brussel is de 3^e congresstad ter wereld, na Singapour, Parijs en Wenen.⁴ In Brussel worden jaarlijks meer dan 55.000 vergaderingen en evenementen georganiseerd met meer dan 14 miljoen deelnemers. Het congresstoerisme is daarmee goed voor een omzet van 4 miljard euro en 22.000 jobs.⁵ Zo'n 39 % van de congressen in de hoofdstad wordt georganiseerd door internationale organisaties, 10 % door een Europese instelling.⁶
- Brussel is de vijfde belangrijkste zakenstad van Europa, na Londen, Parijs, Frankfurt en Barcelona.⁷ Het zakentoerisme is voor 75 % te wijten aan de aanwezigheid van de Europese instellingen in Brussel.⁸
- Inzake de levenskwaliteit van *expats*, neemt Brussel de 14de plaats in op de wereldrangschikking. Als het gaat over de kwaliteit van de infrastructuur, staat Brussel op de 24ste plek.⁹
- Brussel is de op twee na rijkste regio van de Europese Unie (BBP per persoon in koopkrachtstandaard), na Londen en Luxemburg. Het bruto binnenlands product per inwoner bedraagt in Brussel 60.400¹⁰ euro, wat bijna twee en een halve keer meer is dan het Europese gemiddelde.¹¹ Toch heeft het Brussels Gewest te kampen met een hoge werkloosheid (20,7 % in het algemeen en 34,5 % bij de min 25-jarigen)¹² en leeft een kwart van de Brusselaars onder de armoedegrens. Het BHG is inderdaad een belangrijke werkgelegenheidspool voor vele Belgische werknemers. Meer dan 60% van de Brusselse jobs (360.000 jobs) wordt ingevuld door pendelaars (door mensen die in het Vlaams en Waals gewest wonen).¹³ Dit verklaart het lage inkomen per inwoner in verhouding tot het BBP per inwoner.¹⁴

⁴ [Jaarverslag 2007 van het Observatorium voor toerisme te Brussel editie 2008](#), p.37

⁵ [Persdossier, Brussels Meeting Week](#), 2009.

⁶ "Brussels in Europe/Europe in Brussels. 50 years of convergence", éditions Le Castor Astral, 2007, p. 238

⁷ ["European Cities Monitor 2009"](#), Cushman & Wakefield.

⁸ VANDERMOTTEN, C. et al., Synthesenota ["De Brusselse economie"](#), Brussels Studies 2009, p. 2.

⁹ Index gerealiseerd door Mercer Human Resource Consulting (2009). <http://www.mercer.com/qualityofliving>

¹⁰ Nationale Bank van België, 2007.

¹¹ [Eurostat regional yearbook](#), 2009.

¹² Chiffres de 2007, [Indicateurs Statistiques 2008 de la Région Bruxelles-Capitale](#).

¹³ http://www.bruxelles.irisnet.be/nl/entreprises/maison/statistiques/analyses_et_statistiques/faq.shtml

¹⁴ VANDERMOTTEN, C. et al., Synthesenota ["De Brusselse economie"](#), Brussels Studies 2009, p. 2 en 5.

Economische impact van de Europese en internationale instellingen

- De aanwezigheid van de Europese en internationale instellingen drukt een belangrijke stempel op de economie en de werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Als zetel van deze instellingen heeft Brussel zich opgewerkt tot een wereldstad, niet alleen wat betreft de aantrekkingskracht die ze uitoefent, maar ook als beslissingscentrum. Brussel is de 7de Europese stad in het klassement van wereldsteden van *Globalization and World Cities Research Network*, een positie die veel hoger ligt dan wat men louter op basis van de grootte van de stad en het belang van de Belgische economie zou kunnen vermoeden.¹⁵
- De precieze socio-economische impact van de instellingen op Brussel is niet eenvoudig te berekenen. Dat bewijst ook de laatste studie die hierover verschenen is (2007) « *Impact socio-économique de la présence des institutions de l'Union européenne et des autres institutions internationales en Région de Bruxelles* », uitgegeven door de ULB onder leiding van de Christian Vandermotten.¹⁶
- Deze studie toont aan dat, naast de directe werkgelegenheid die de Europese en internationale instellingen verschaffen, hun aanwezigheid bijkomende jobs genereert in verschillende sectoren zoals de HORECA (hotels, restaurants, cafés), handel en toerisme. Op indirecte wijze creëren ze ongeveer 28.000 jobs. In totaal zou de Europese en internationale aanwezigheid verantwoordelijk zijn voor 13 à 14 % van de jobs en van het Brusselse BNP, wat overeenstemt met zo'n 100.000 jobs.

Bureauoppervlakte

- De 5 belangrijkste Europese instellingen en organen nemen 1,9 miljoen m² kantoorruimte in beslag.¹⁷ Als je hier nog eens de kantoorruimte bijvoegt die de andere Europese actoren in nemen (zoals de lobby's, regionale kantoren, NGO's, ...) groeit dit cijfer tot 3,3 miljoen m² of 30 % van de totaal beschikbare kantoorruimte in Brussel.¹⁸

Bevolking

- Op 6 november 2009 telde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 1.101.872 officiële inwoners.¹⁹
- Als men rekening houdt met de nationaliteit bij de geboorte, is 46 % van de Brusselaars van niet-Belgische origine.²⁰ Het aantal officieel geregistreerde buitenlanders in de strikte zin bedraagt 28,1 % van de Brusselse bevolking.²¹
- Europeanen (EU-27) zijn de grootste groep vreemdelingen in Brussel (60 % van de niet-Belgen): ongeveer 170.000 niet-Belgische Brusselaars hebben een EU26-nationaliteit.²² Met 43 708 inwoners vormen de Fransen sinds enkele jaren de grootste bevolkingsgroep van vreemde nationaliteit. Zij zijn talrijker dan de Marokkanen. Het aantal Marokkanen is in de loop van het laatste decennium bijna gehalveerd, maar toch telt de Brusselse bevolking een groot aantal personen van Marokkaanse origine. Dit is het gevolg van talrijke naturalisaties.²³

¹⁵ CORIJN, E. *et al.*, Synthesenota "[Brussel, internationale stad](#)", Brussels Studies, 2009, p.1.

¹⁶ In deze studie worden echter verschillende cijfers gehanteerd die vragen opwerpen. Zo wordt het VBBE verschillende keren als bron geciteerd, terwijl deze cijfers niet door het VBBE verstrekt werden.

¹⁷ "[Het vastgoedbeleid van de Europese Commissie](#)", persbericht van de Commissie, maart 2009.

¹⁸ "Brussels in Europe/Europe in Brussels. 50 years of convergence", 2007, p. 36

¹⁹ <http://www.brusselnieuws.be/artikels/stadsnieuws/brussel-telt-voor-het-eerst-1-1-miljoen-inwoners>

²⁰ DEBOOSERE, P, *et al.*, Synthesenota "[De Brusselse bevolking: een demografische doorlichting](#)", Brussels Studies, 2009, p. 9.

²¹ Op 1 januari 2008 telde het Brussels Gewest 295 043 vreemdelingen. [Cijfers](#) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, Dienst Demografie.

²² "[Statistische indicatoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#)", editie 2008, hoofdstuk 1: bevolking.

²³ Sinds 1989 werden er ongeveer 200.000 mensen genaturaliseerd in Brussel. DEBOOSERE, P, *et al.*, Synthesenota "[De Brusselse bevolking: een demografische doorlichting](#)", Brussels Studies, 2009, p. 9.

- De officiële bevolking omvat enkel de personen die ingeschreven zijn in de gemeentelijke bevolkingsregisters. De grootste groep mensen die hier NIET bijgeteld worden, zijn de asielzoekers. Op 1 januari 2007 waren er in het BHG 20.547 kandidaat-vluchtelingen ingeschreven op het wachtregister, wat overeenstemt met ongeveer 2 % van de totale Brusselse bevolking.²⁴
- Buitenlanders die werkzaam zijn bij de instellingen van de Europese Unie en de niet-Belgische leden van hun huishouden zijn niet verplicht zich in de gemeentelijke bevolkingsregisters te laten *inschrijven*. De gemeentes moeten de bovenvermelde vreemdelingen in de bevolkingsregisters *vermelden* op basis van maandelijks lijsten die ze van de Protocoldienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ontvangen. Ze worden dus wel bij het officiële bevolkingsaantal geteld.

Taalgebruik²⁵

- Brussel is officieel een tweetalige stad (Frans en Nederlands), maar op het terrein is het taalgebruik veel diverser. De meest gesproken talen (beheerst door de Brusselse bevolking) zijn respectievelijk het Frans (96 %), het Engels (35%) en het Nederlands (28 %). Vervolgens volgen het Spaans, Italiaans, Arabisch en Duits, talen die gekend zijn door 5 à 10 van de Brusselse bevolking, wat een goede illustratie is van de demografische diversiteit in Brussel.

2. Europeanen die in Brussel wonen omwille van hun werk bij de Europese instellingen en raadgevende organen

2.1 De Europese Commissie

- De Europese Commissie verspreidt publiekelijk informatie over haar personeelsbestand op haar website http://ec.europa.eu/civil_service/about/index_en.htm (cijfers 2009). Het cijfermateriaal is afkomstig van de *Statistical Bulletin of Commission staff*, een publicatie die elk kwartaal door de DG Personeel en Administratie uitgegeven wordt.
- Jammer genoeg wordt er op de website geen eenduidige informatie verspreid.
- De Europese Commissie telt ongeveer 38.000 personeelsleden, verdeeld over Brussel, Luxemburg en de rest van de wereld (delegaties) en opgedeeld in verschillende categorieën. Uit onderstaande berekeningen blijkt dat tussen de 27.000 en 29.000 mensen voor de Europese Commissie in Brussel werken.

Functie	Aantal	Bron
Vastbenoemde ambtenaren	22 957	Cijfers op 2/10/2009 ²⁶
Tijdelijke functionarissen	2 070	
Arbeidscontractanten	5 948	
Gedetacheerde nationale deskundigen	1 129	
Dienstverleners	2 440	
Interim-krachten	434	

²⁴ “Statistische indicatoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, editie 2008, p. 25.

²⁵ JANSSENS, R., Synthesenota “Taalgebruik in Brussel en de plaats van het Nederlands. Enkele recente bevindingen”, Brussel Studies, 2008.

²⁶ http://ec.europa.eu/civil_service/docs/bs_fonct_ext_dg_en.pdf

Voorlopig totaal	34 978	
« Anderen » (<i>Local Agents, Scientific Fellows, Junior Experts in Delegations and Special Advisors</i>)	3 583	Cijfers op 27/01/2009 ²⁷
Totaal aantal personeelsleden van de EC	38561	
71 tot 74 % van het personeel van de EC werkt in Brussel	27.000 à 29.000 mensen	

- De Commissie ontvangt twee keer per jaar een groep stagiairs (in maart en oktober, telkens voor 6 maanden). Elke groep in Brussel bestaat uit ongeveer 650 stagiairs.

2.2 Het Europees Parlement²⁸

- Op 1 oktober 2009 stelde het Europees Parlement in totaal 6.135 mensen te werk (Luxemburg + Straatsburg + Brussel).
- Hiervan werken 3.270 personeelsleden in Brussel.
- Deze groep personeelsleden omvat de vastbenoemde ambtenaren, de tijdelijke functionarissen, de arbeidscontractanten.
- Deze groep personeelsleden wordt elk jaar aangevuld met officiële stagiairs (150 per semester in Brussel) + de stagiairs van de politieke fracties (+/- 100 per jaar).
- Daarnaast zijn er ook 736 Europese parlementsleden.²⁹ Elk parlements lid heeft minstens 1, vaak meerdere, assistenten. Op 1 oktober 2009 waren er 1.230 geaccrediteerde assistenten aan de slag bij de Europese parlementsleden.
- De meeste parlementsleden hebben ook nog een stagiaire. Deze groep wordt nergens geregistreerd, dus is het niet mogelijk na te gaan met hoeveel ze zijn.

2.3 De Raad van de EU³⁰

- De Raad stelt ongeveer 3.600 mensen te werk in Brussel.
- Het gaat meer precies om 3.052 vastbenoemde ambtenaren, 162 tijdelijke functionarissen, 87 arbeidscontractanten, 277 nationale gedetacheerde deskundigen en 8 “special counsellors”, of een totaal van 3.586 personeelsleden.

2.4 Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité

- Er werken ongeveer 740 mensen voor het Europees Economisch en Sociaal Comité in Brussel.³¹

²⁷ http://ec.europa.eu/civil_service/docs/key_figures_2009_externe_en.pdf

²⁸ Cijfers op 1er oktober 2009. Bron: Andrée Grégoire, medewerkster Infodoc, Informatiebureau van het Europees Parlement in België, 16 oktober 2009.

²⁹ Dat worden er 751 wanneer het Verdrag van Lissabon in werking treedt.

³⁰ Cijfers op 14 oktober 2009. Bron: Anne Vanescote, medewerkster op het “Bureau des Effectifs, division de la direction des Ressources Humaines” van de Raad van de Europese Unie.

³¹ Cijfers op 14 oktober 2009. Bron: Werner Dahms (Stagebureau, Europees Economisch en Sociaal Comité).

- Het Comité van de Regio's stelt dan weer 546 personen te werk.³²

2.5 Overzicht (stagiaires niet inbegrepen)

Europese instelling	Oktober 2009
Europese Commissie	Tussen 27.000 en 29.000
Europees Parlement	3.270 + ongeveer 2000 MEP en assistenten
Raad van de EU	3.586
CvR + EESC	1.286
Totaal	Tussen 37.000 en 39.000

Bij het personeel van de Europese instellingen zit een groot aantal Belgen. Zo heeft 21,4 % van de werknemers van de Europese Commissie de Belgische nationaliteit.³³ De Belgen zijn de best vertegenwoordigde nationaliteit in de Europese instellingen, al zijn ze vooral oververtegenwoordigd in functies onderaan de hiërarchische ladder.³⁴

De meerderheid van de Europese personeelsleden woont in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Recente cijfers van de Europese Commissie tonen aan dat 67,7 % van de officiële ambtenaren in het BHG woont.³⁵ Hoewel deze cijfers enkel betrekking hebben op de officiële ambtenaren, kunnen we er van uitgaan dat dit cijfer representatief is voor het ganse personeelskader van de Europese Commissie, en bij uitbreiding ook voor de andere Europese instellingen. Het bovenvermelde percentage leunt nauw aan bij cijfers uit eerdere studies: in een impactstudie uit 2001 lezen we dat "66 % van de buitenlanders die voor een internationale instelling werken in BHG woont".³⁶

³² Cijfers op 15 oktober 2009. Bron: Lambrini Yalamboukidou, diensthoofd « Pers en Communicatie », eenheid Griffie en Pers, algemeen secretariaat van het Comité van de Regio's.

³³ http://ec.europa.eu/civil_service/about/figures/index_en.htm

³⁴ "Is er een Belg in de zaal? Het "uitzendbeleid" van Belgische overheden naar internationale organisaties", KUL Working Paper nr.122 – maart 2008, Jan Wouters en Maarten Vidal, p. 5

³⁵ "B-Bruxelles : Demande d'information pour « Des pôles pouvant répondre aux besoins immobiliers de la Commission européenne, 2008/S 113-150691 » ; supplément au Journal Officiel de l'Union européenne, 16.06.08. Deze studie geeft ook een overzicht van het aantal Europese ambtenaren per gemeente. Brussel-stad en Elsene staan op kop in dit overzicht.

³⁶ "L'impact socio-economique des institutions européennes et internationales dans la Région de Bruxelles-Capitale: Actualisation 2001 et Prospection 2005-2011", Iris Consulting, december 2001.

3. Europeanen die in Brussel wonen/werken omwille van de aanwezigheid van de Europese instellingen

3.1 In het kielzog van de Europese Instellingen

De aanwezigheid van de Europese instellingen maakt van Brussel een van de belangrijkste beslissingscentra ter wereld. In hun kielzog hebben zich een hele reeks NGO's, consultancybureaus, regionale vertegenwoordigers, journalisten, advocaten en zo meer in de omgeving van de Europese wijk gevestigd.

Lobbyisten

- Brussel telt het grootste aantal lobbyisten na Washington. Hun aantal wordt algemeen geschat tussen 15.000³⁷ en 20.000³⁸, al kan dit aantal volgens sommige bronnen nog hoger oplopen.
- Er zouden ongeveer 2.500 lobbyorganisaties actief zijn in Brussel.³⁹
- De Europese Commissie definieert lobbyen als “alle activiteiten die erop gericht zijn de beleidsbepaling en de besluitvorming van de Europese instellingen te beïnvloeden”.⁴⁰ Het Parlement heeft hier aan toegevoegd dat alle actoren (zowel vertegenwoordigers van openbare als particuliere belangen), buiten de EU-instellingen onder deze definitie vallen. Het gaat dus niet alleen over consultancybureaus en ‘in-house’-lobbyisten bij bedrijven, maar ook om NGO's, studiecentra, beroepsverenigingen, vakbonden en werkgeversorganisaties, organisaties met en zonder winstoogmerk, advocaten, ...⁴¹
- Zowel het Parlement als de Commissie beschikken over een “lobbyistenregister”, waaraan een gedragscode verbonden is. Lobbyisten zijn echter niet verplicht om zich te laten registreren, al gaan er stemmen op om op in de toekomst een gemeenschappelijke register op te richten voor de drie instellingen (Commissie, Raad, Parlement) dat alle lobbyisten verplicht om zich kenbaar te maken.⁴²
- Er zijn meer dan 4.200 geregistreerde lobbyisten in het Europees Parlement.⁴³ Lobbyisten bij de Europese Commissie werden tot voor kort niet geregistreerd, maar sinds juni 2008 heeft ook deze instelling een register waarin lobbyisten zich vrijwillig kunnen inschrijven. Vandaag telt het Commissie register zo'n 2.020 individuele lobbyisten.⁴⁴
- Volgens Alter-EU zijn slechts 23% van de lobbyorganisaties ingeschreven op het register van de Commissie.⁴⁵
- De *Lobby Planet Guide*, een uitgave van de NGO *Corporate Europe Observatory*, hanteert volgende cijfers: 15.000 lobbyisten, waarvan 70 % indirect of direct bedrijfsbelangen dient, 20 % verdedigt de

³⁷ [Resolutie van het Europees Parlement van 8 mei 2008 over de ontwikkeling van het kader voor de activiteiten van de belangenvertegenwoordigers \(lobbyisten\) in de Europese instellingen, \(2007/2115\(INI\)\)](#).

³⁸ « [Lobbying in the European Union](#) », Europees Parlement, Constitutional affairs, November 2007 (PE 393.266)

³⁹ [Resolutie van het Europees Parlement van 8 mei 2008 over de ontwikkeling van het kader voor de activiteiten van de belangenvertegenwoordigers \(lobbyisten\) in de Europese instellingen, \(2007/2115\(INI\)\)](#).

⁴⁰ « [Groenboek 'Europees transparantie-iniatief'](#) », ingediend door de Europese Commissie. (COM(2006)0194),

⁴¹ [Resolutie van het Europees Parlement van 8 mei 2008 over de ontwikkeling van het kader voor de activiteiten van de belangenvertegenwoordigers \(lobbyisten\) in de Europese instellingen, \(2007/2115\(INI\)\)](#).

⁴² « [Initiative sur la Transparence](#) », dossier d'Euractiv, www.euractiv.com.

⁴³ [Lijst van het bij Europees Parlement geaccrediteerde lobbyisten](#)

⁴⁴ [Register van belangenvertegenwoordigers](#), Europese Commissie

⁴⁵ Alliance for Lobbying Transparency and Ethics Regulation (ALTER-EU): [“The Commission’s Lobby Register One Year On: Success or Failure?”](#), juni 2009.

belangen van regio's, steden en internationale instellingen en 10 % die van NGO's (waaronder vakbonden en milieugroeperingen).⁴⁶

Internationale journalisten⁴⁷

- Brussel is het grootste perscentrum ter wereld. Brussel telt momenteel 893 geaccrediteerde journalisten en 247 geaccrediteerde leden van de "technische pers" (cameramannen, fotografen, etc.), samen goed voor zo'n 1.140 EU-persmensen.
- Accreditatie wordt door de woordvoerder van de Europese Commissie verleend aan journalisten die in of rond Brussel wonen en verleent hen vrije toegang tot de gebouwen van de Europese Commissie. Journalisten die bij de Commissie geaccrediteerd zijn, hebben ook toegang tot de Raad van de EU en het Europees Parlement.
- Tijdens Europese toppen neemt hun aantal nog toe en zijn er tussen de 1.500 en 2000 journalisten in de stad aan het werk.

Regionale vertegenwoordigingen

- Brussel telt vandaag meer dan 300 vertegenwoordigingen van regionale en lokale autoriteiten bij de Europese Unie. Hiervan hebben er 243 een "[regionaal attest](#)" ontvangen van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wat hun aanwezigheid in Brussel officialiseert.
- Een aantal van deze vertegenwoordigingen, zoals de meeste Duitse *Länder*, hebben een indrukwekkende infrastructuur en stellen soms wel 50 mensen te werk; de "kleintjes" beschikken daarentegen maar over enkele personeelsleden.
- Via de [zoekmachine](#) van het Verbindingsbureau Brussel-Europa kan u de contactgegevens van alle regionale vertegenwoordigingen in Brussel opvragen.
- De regionale kantoren houden zich vooral bezig met het verzamelen van informatie, netwerking, lobbying, contacten leggen en onderhandelen voor hun regio. Regio's met wetgevende bevoegdheden willen vooral de EU-beleidsvorming beïnvloeden; door hun bevoorrechte toegang tot de Raad krijgen ze ook de kans dit effectief te doen.⁴⁸
- Volgens de definitie van een lobbyist die gehanteerd wordt door de Commissie en het Parlement behoren het personeel van de regionale vertegenwoordigingen tot de categorie van lobbyisten.

3.2 Partners en kinderen

Europese ambtenaren komen niet altijd alleen naar Brussel. Indien ze in hun land van oorsprong reeds een gezin hebben, verhuizen de partner en de kinderen in de meeste gevallen mee. Het aantal "partners" is moeilijk in kaart te brengen. Sommigen werken ook in de Europese/internationale sector, anderen werken niet (al dan niet uit vrije wil).⁴⁹

Europese scholen

⁴⁶ <http://archive.corporateeurope.org/docs/lobbycracy/lobbyplanet.pdf>, 2005.

⁴⁷ Cijfers op 13 oktober 2009. Bron : Soldati Pier Cirillo (bevoegd voor de relaties met de geaccrediteerde pers bij de Europese Commissie)

⁴⁸ "[Brussel als hoofdstad van een Europa van de regio's? Regionale vertegenwoordigingen als Europese beleidsactoren](#)", Michel Huyseune en Theo Jans, www.brusselstudies.be, nr. 16, 25.02.08

⁴⁹ Voor partners uit de nieuwe lidstaten (met uitzondering van Bulgarije en Roemenië) is dit echter moeilijk. Zij mogen niet in Brussel werken zonder werkvergunning.

- De Europese scholen werden opgericht in 1957, met de bedoeling om gratis meertalig onderwijs (waaronder in de moedertaal) te kunnen aanbieden aan de kinderen van Europese ambtenaren. De Europese scholen staan in principe ook open voor andere leerlingen, maar die moeten een hoog inschrijvingsgeld betalen (tussen de 4.900 en 10.000 euro per jaar op de middelbare school, afhankelijk van de categorie waaronder ze vallen). De laatste jaren kampen de scholen met een dergelijk plaatsgebrek, dat er weinig plaats is voor andere kinderen (kinderen van EU-ambtenaren krijgen voorrang). Niet alle kinderen van EU-ambtenaren gaan naar Europese scholen: sommigen gaan naar (erg dure) internationale scholen, zoals het *Lycée Français*, de *British School*, de *Scandinavian school*, ... Een kleine minderheid is ingeschreven in een Belgische school.
- Brussel telt drie Europese scholen (Ukkel, Woluwe, Elsene) waar bijna 9.000 leerlingen school lopen. Een vierde school opent in 2012 haar deuren in Laken. De ouderverenigingen pleiten voor de opening van een vijfde school in de Europese wijk.

Schooljaar 2008/2009⁵⁰

Brussels I - Ukkel	3.057
Brussels II – Woluwe	2.904
Brussels III - Elsene	2.649
Brussels IV - Berkendael	438

- Het aantal studenten aan de Europese scholen neemt voortdurend toe en de scholen kampen met een groeiend plaatsgebrek. Om dit plaatsgebrek gedeeltelijk op te vangen, heeft de Belgische overheid de site van Berkendael voorlopig ter beschikking gesteld.
- De Brusselse Europese scholen liggen alleen in het zuidoosten van Brussel, waar ook de meeste EU-ambtenaren wonen. Het Brussels Gewest heeft, in samenspraak met de federale overheid, bewust gekozen voor de site in Laken als locatie voor de 4^e school, met de bedoeling de welgestelde EU-gezinnen aan te moedigen zich ook te vestigen in andere zones van het Gewest.
- De gebouwen in Brussel worden ter beschikking gesteld door de Belgische overheid.

3.3 Andere internationale actoren

Diplomaten⁵¹

- Brussel telt 5.244 diplomaten⁵², het grootste aantal diplomaten ter wereld.
- Vrijwel alle landen in de wereld hebben een ambassade in België (bilateraal). Hiernaast hebben de lidstaten van de EU een permanente vertegenwoordiging bij de EU⁵³, de lidstaten van de NAVO een permanente delegatie bij de NAVO en een aantal andere landen (die geen lid zijn) een missie bij de EU en de NAVO (multilateraal).
- Dit brengt het aantal diplomatieke missies op een totaal van 285.
- 1.987 diplomaten werken voor de permanente vertegenwoordigingen bij de EU en de WEU (Western European Union).

⁵⁰ « [Rapport annuel du secrétaire général au Conseil supérieur des Écoles européennes](#) », januari 2009

⁵¹ Cijfers van de Protocoldienst van de FOD Buitenlandse zaken op 29 oktober 2009.

⁵² Belgische diplomaten in Brussel werden niet opgenomen in dit cijfer, het betreft enkel de buitenlandse diplomaten.

⁵³ Gegroepeerd binnen het Comité van permanente vertegenwoordigers (COREPER), dat op ongeveer 1500 vertegenwoordigers wordt geschat. <http://www.diplomatie.be/nl/belgium/belgiumdetail.asp?textID=1642>

- De permanente delegaties en diplomatieke missies bij de NAVO (zie tabel hieronder) tellen ongeveer 2.000 leden. Opgelet: in dit cijfer zijn ook de nationale militaire vertegenwoordigers opgenomen; het zijn dus niet allemaal diplomaten.

Personeelsleden van internationale instellingen (buiten het kader van de EU)

Er werken ongeveer 4.000 mensen op de politieke hoofdzetel van de NAVO in Brussel (Evere).

- 2.000 mensen werken voor de Permanente Delegaties bij de lidstaten of voor de nationale militaire vertegenwoordigingen
- 300 mensen werken bij de missies van partnerlanden,
- 1.200 burgerpersoneelsleden
- 500 mensen maken deel uit van de internationale militaire staf, waaronder 100 burgers.⁵⁴

Naast de NAVO hebben nog een aantal andere internationale organisaties hun hoofdzetel in België. Een overzicht:⁵⁵

Instelling	Aantal personeelsleden	Belgische personeelsleden
NAVO	4000 (diplomaten inbegrepen)	619
Secretariaat-generaal van de Benelux	60	50
Eurocontrol	2.204	548
Werelddouaneorganisatie	134	38
West-Europese Unie	20	7
Internationaal Bureau voor Douanetarieven	18	10
Totaal	6.436	1.272

- Let wel! Deze cijfers zijn onvolledig. Er zijn namelijk nog andere internationale instellingen met een zetel of een vertegenwoordiging in Brussel die niet opgenomen zijn in deze lijst (zie pagina 1 & 2 van deze nota). We beschikken niet over cijfers betreffende hun personeelsbestand.

⁵⁴ http://www.nato.int/issues/nato_hq/index.html

⁵⁵ “Is er een Belg in de zaal? Het “uitzendbeleid” van Belgische overheden naar internationale organisaties”, KUL Working Paper nr.122 – maart 2008, Jan Wouters en Maarten Vidal, p. 5

Buitenlandse ondernemingen

- Buitenlandse ondernemingen vertegenwoordigen zo'n 40 % van het BNP van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en stellen meer dan 240 000 mensen te werken, wat overeenstemt met een derde van het totaal aantal jobs in Brussel.⁵⁶
- Brussel telt ongeveer 150 internationaal en Europees georiënteerde advocatenkantoren.⁵⁷
- Brussel telt, naar gelang de bron, tussen de 1.300⁵⁸, 2.000⁵⁹ en 2.300⁶⁰ vestigingen van buitenlandse ondernemingen. Daaronder bevinden zich onder meer enkele Europese hoofdkantoren van multinationals, zoals die van Toyota, Coca Cola en IBM.⁶¹ Maar merendeels zijn het internationaal georiënteerde zakelijke dienstverleners. IT-diensten, financiële diensten en de internationale advocatuur zijn sterk vertegenwoordigd. De gemiddelde omvang van de buitenlandse bedrijfsvestigingen is relatief klein: ongeveer honderd personen. Overigens zijn er weinig grote Belgische internationale ondernemingen.⁶²
- Er zijn geen cijfers over het aantal *expats* dat voor buitenlandse ondernemingen in Brussel werkt.

* * * *

Deze studie werd gerealiseerd door het [Verbindingsbureau Brussel – Europa](#).

© Indien u gegevens uit deze studie overneemt, gelieve het VBBE op te hoogte te brengen en te vermelden.

Contactpersoon: Ans Persoons, apersoons@vbbe.be, 02/234 57 51.

⁵⁶ [Activiteitenverslag 2007-2008 van BECI \(Brussels Entreprises, commerce and Industry\)](#), p. 13

⁵⁷ Selon l'Annuaire des avocats, au 3 octobre 2008 il y aurait 284 cabinets inscrits au barreau bruxellois, mais seulement 60 seraient spécifiquement axés sur les contentieux européens ou internationaux.

⁵⁸ Brussels. European Gateway to key markets. 24th edition 2007/2008. Brussels-Capital region, p. 54

⁵⁹ [BruXpats. Het onthaal, het verblijf en de positie van expatrianten in Brussel](#)", studie van Arjan van Daal, januari 2006.

⁶⁰ Cijfer dat gebruikt wordt door Bernd Schneider, Economisch adviseur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de Europese Unie.

⁶¹ De Europese directie van 188 internationale bedrijven ligt in Brussel. BECI, 7 oktober 2008

⁶² [BruXpats. Het onthaal, het verblijf en de positie van expatrianten in Brussel](#)", studie van Arjan van Daal, januari 2006.